

 www.vandiepen.com

Veiligheid en aansprakelijkheid

Michael Gerrits

Industriële Veiligheid 2012
 Veiligheid, de drijvende kracht achter een
 gezonde organisatie en bedrijfscultuur

dinsdag
17 januari
2012
 Dr. Reehorst, Edr

Is veiligheid nu echt zo belangrijk?

Man (50) omgekomen in verpakkingsmachine

Bij een bedrijfsongeval aan de Dorpsstraat in het Gelderse Vaassen is zaterdag een 50-jarige inwoner van die plaats omgekomen.

De man raakte rond 19.00 uur bekneld in een machine met verpakkingsmateriaal, meldt de politie. De bedrijfshulpverlening en ambulancepersoneel konden niet voorkomen dat de man aan zijn verwondingen overleed.

Voor de collega's van de man is slachtofferhulp ingeschakeld.

Bron: Nieuws.nl, 27 november 2011
 De informatie in deze presentatie bevat geen concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

Is veiligheid nu echt zo belangrijk?

De informatie in deze presentatie bevat geen concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

Is veiligheid nu echt zo belangrijk?

In de metaal:

- Gebeuren 11.900 ongevallen per jaar
- Verhoogt tijdsdruk de kans op een ongeval met factor 1,5
- Ontbreekt in 30% van de ongevallen de afscherming van de machine

Bron: Ministerie van SWZ

De informatie in deze presentatie bevat geen concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

Relevante veiligheidswetgeving

EUROPESE WET	NEDERLANDSE (KADER)WET	NEDERLANDSE REGELGEVING	TERM
Machinerichtlijn 2006/42/EG	Warenwet	Warenwetbesluit Machines	Machine
Richtlijn Arbeidsmiddelen 2009/104/EG	Arbeidsomstandighedenwet Burgerlijk Wetboek (BW)	<ul style="list-style-type: none"> Arbeidsomstandighedenbesluit Arbeidsomstandighedenregeling 	Arbeidsmiddel Werktuig/gereedschap
Andere EU wetgeving (o.a. ATEX, EMC, voedselcontact, chemicaliën, afval)	In verschillende wetten opgenomen		-

LET OP: NIET COMPLEET!

De informatie in deze presentatie bevat géén concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

De informatie in deze presentatie bevat géén concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

CE-markering =

De (juridische) verklaring van de fabrikant dat

- Het product voldoet aan **alle essentiële veiligheids- en gezondheidseisen**, voortvloeiende uit de toepasselijke CE-markeringsrichtlijnen
- De volgens die CE-richtlijnen **vereiste conformiteitsbeoordelingsprocedures** zijn gevolgd en toegepast

De juridische verklaring ≠ correct. Consequenties voor wie?

- Fabrikant
- Eigenaar/gebruiker als werkgever

AANSPRAKELIJKHEID

De informatie in deze presentatie bevat géén concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

CE-markering óók essentieel voor werkgever

Eigenaar/gebruiker kan tevens werkgever zijn:

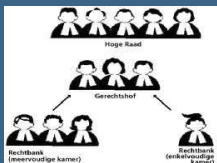
- Verantwoordelijkheid** werkgever (art. 7:658 BW lid 1):
Zorgplicht = veilige werkomgeving en veilige arbeidsmiddelen
- Aansprakelijkheid** werkgever (art. 7:658 BW lid 2):
De werkgever is jegens de werknemer aansprakelijk voor de schade die de werknemer in de uitoefening van zijn werkzaamheden lijdt, tenzij de werkgever aantoonbaar dat aan zijn zorgplicht heeft voldaan

De informatie in deze presentatie bevat géén concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

Uitwerking verantwoordelijkheid werkgever (I)

Zorgplicht omvat óók voldoen aan de Arbowetgeving:
HOGE RAAD 27 JULI 2007

Alle omstandigheden van het concrete geval meewegen bij de vraag of werkgever in zijn zorgplicht tekortgeschoten is.

De informatie in deze presentatie bevat géén concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

Uitwerking verantwoordelijkheid werkgever (II)

Schakelbepaling Arbowetgeving - CE-markering:

- Artikel 7.2 Arbobesluit: Machines dienen te voldoen aan de toepasselijke CE-markeringsrichtlijnen
- **Rechtsvermoeden (tweede lid)**

De informatie in deze presentatie bevat géén concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

Stelling 1

Hoewel de machine voorzien is van CE-markering en vergezeld gaat van een EG-verklaring van overeenstemming, moet ik er als **gebruiker/werkgever** óók op toezien dat die machine daadwerkelijk aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen voldoet.

De informatie in deze presentatie bevat géén concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

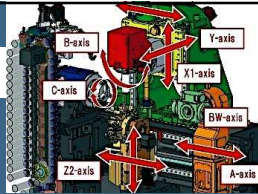
Toelichting op stelling 1

JA:

- Richtlijn Arbeidsmiddelen (2009/104/EG)/Arbowetgeving hier centraal (gebruiksfase)
- Rechtsvermoeden = niet alleen CE-markering en EG-verklaring van overeenstemming, maar ook dient "het arbeidsmiddel overeenkomstig de daarbij behorende gebruiksvorschriften te worden gebruikt" (*Raad van State 26 mei 2010, bouwciikelzaag*)
- Arbeidsmiddel met CE-markering en EG-vvo "ontslaat de werkgever niet van eigen verantwoordelijkheid" (*Rechtbank Leeuwarden 2 oktober 2008, spinningslijn*)

De informatie in deze presentatie bevat géén concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

Stelling 2

Ik kan als gebruiker/werkgever nooit als fabrikant van een machine worden beschouwd.

De informatie in deze presentatie bevat géén concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

Toelichting op stelling 2

van Diepen
van der Kroef
advocaten

ONJUIST -> Gebruiker wordt als 'fabrikant' beschouwd:

- Zelf machine/installatie bouwen, samenstellen
- Zelf wijzigen/modificeren

Fabrikant (artikel 2 Machinerichtlijn):

- Elke (natuurlijke of rechts)persoon die een machine ontwerpt en/of produceert **en verantwoordelijk is voor overeenstemming** - teneinde haar onder zijn eigen naam of merk of voor eigen gebruik in de handel te brengen of voor eigen gebruik.
- Bij gebreke van een fabrikant, wordt **elke persoon** die de machine in de handel brengt of in bedrijf stelt, als fabrikant beschouwd.

Dus in die gevallen: zowel Machinerichtlijn 2006/42/EEG als Richtlijn Arbeidsmiddelen 2009/104/EG relevant!

De informatie in deze presentatie bevat géén concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

Stelling 3

Het schenden van de Arboverplichtingen leidt tot snellere aansprakelijkheid en tot hogere straffen.

De informatie in deze presentatie bevat géén concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

Toelichting op stelling 3

van Diepen
van der Kroef
advocaten

JA:

- **Rb. Zwolle-Lelystad 26 februari 2008 (strafzaak, onderhoud lift):**
 - Geen optische/akoestische signalen en/of (nood)stopvoorziening aanwezig
 - Geen formele schriftelijke procedures voor onderhoudswerkzaamheden
 - De benodigde afschermingen zoals bedoeld in de Richtlijn machines ontbraken
 - Eigen schuld werknemer NIET relevant
- **Rb. Den Bosch 17 februari 2009 (strafzaak, nokkenaslijn):**
 - Geen adequaat toezicht; zelfs wetenschap overbrugging/omzeiling beveiligingen
 - Voorwaardelijk opzet: boete € 55.000,-

Gebrekkige veiligheidsstructuur en -bewustzijn of niet implementeren van maatregelen = bewuste aanvaarding van de kans dat levensgevaar of ernstige schade aan de gezondheid te verwachten is.

Open deur? Meeste ondernemingen op dit punt aansprakelijk!

De informatie in deze presentatie bevat géén concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

Stelling 4

Er gebeurt een dodelijk ongeval met een aardappelpootmachine doordat de veiligheidsstangen niet waren aangebracht tijdens reparatiewerkzaamheden.

De werkgever krijgt een boete van de Arbeidsinspectie opgelegd. De nabestaanden van de overleden werknemer houden de werkgever vervolgens ook nog civielrechtelijk aansprakelijk op basis van artikel 7:658 BW.

Immers, zo stellen zij, nu de Arbeidsinspectie van oordeel is dat de werkgever de Arbeidsomstandighedenregelgeving heeft overtreden, is de werkgever ook civielrechtelijk aansprakelijk.

De informatie in deze presentatie bevat géén concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

Toelichting op stelling 4

van Diepen
van der Kroef
advocaten

NEE -> Rechtbank Middelburg 4 november 2009

- Artikel 7:658 BW beoogt geen absolute waarborg voor bescherming tegen gevaar
- Zorgplicht omvat óók voldoen aan de Arboretgeving, maar met enkele oordeel van Arbeidsinspectie dat dergelijke regelgeving niet in acht is genomen, staat niet al vast dat de werkgever is tekortgeschoten in die zorgplicht
- Wat van de werkgever in redelijkheid mag worden verwacht, hangt af van alle omstandigheden van het geval
- Zorgplicht o.b.v. omstandigheden niet geschonden (toolboxmeetings, ervaring slachtoffer): werkgever niet aansprakelijk

De informatie in deze presentatie bevat géén concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

Toelichting op stelling 4 (vervolg)

van Diepen
van der Kroef
advocaten

MAAR: omgekeerde is ook niet geval: Hof Den Bosch 12 juli 2011
-> belangrijke uitspraak voor de praktijk!

Arbeidsinspectie:

- Wél overtreding Arboretgeving maar géén (bestuurlijke) boete omdat werkgever geen verwijt treft
- Voldoende invulling gegeven aan het Arbobeleid
- Slachtoffer was ervaren werknemer, die tevens een toezichhoudende rol vervulde op de werkvloer.

Zo óók: De rechter in eerste instantie

De informatie in deze presentatie bevat géén concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

Toelichting op stelling 4 (vervolg)

van Diepen
van der Kroef
advocaten

ANDERS Hof Den Bosch (hoger beroep):

- Alle omstandigheden van het concrete geval meewegen: Hoge Raad 27 juli 2007.
 - Zie ook: Rb. Middelburg 4 november 2009 (stelling 4)
- Het gaat hier om gebruik van een machine die naar haar aard het risico van ernstige ongevallen meebrengt: vergaande zorgplicht van de werkgever, ook ter voorkoming van schade door onwaarschijnlijke gedragingen van werknemers

De informatie in deze presentatie bevat géén concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

Toelichting op stelling 4 (vervolg) ^{v.o.d.}Diepen _{van der}Kroef _{advocaten}

Hof Den Bosch (vervolg):

•Hoewel slachtoffer een ervaren shiftleader was, brengt de functie en werkervaring van het slachtoffer niet met zich dat geen sprake kan zijn van schending van de zorgplicht ex artikel 7:658 lid 2 BW

•In dit verband is het volgende van belang:

1. Slachtoffer was niet uitsluitend veiligheidsman; daarnaast een groot aantal uitvoerende taken
2. Technische dienst heeft (zij het onbedoeld) bijgedragen aan het ongeval
3. Onvoorzichtige werkwijze ook te wijten aan de hoge werkdruk
4. De door het slachtoffer gebruikte methode is geen onderwerp van gesprek geweest tijdens toolboxmeetings over veiligheid of in het kader van een RI & E inventarisatie

De informatie in deze presentatie bevat geen concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

Toelichting op stelling 4 (vervolg) ^{v.o.d.}Diepen _{van der}Kroef _{advocaten}

Van belang zijnde omstandigheden van het geval (vervolg):

5. De onderneming had speciale veiligheidsfunctionaris in dienst (Quality Environment Safety and Health Manager). De methode om vastzittend folie te verwijderen is geen onderwerp van gesprek is geweest tussen hem, de site manager of andere medewerkers van de onderneming

6. Voornoemde functionaris geeft tijdens zitting toe dat de door het slachtoffer gehanteerde methode gebruikelijk en toegestaan was bij de onderneming

7. Het lag op de weg van de onderneming om te onderzoeken of afdoende preventieve maatregelen mogelijk waren dan wel of een veiliger werking van de machine mogelijk was

De informatie in deze presentatie bevat geen concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

Toelichting op stelling 4 (vervolg) ^{v.o.d.}Diepen _{van der}Kroef _{advocaten}

Conclusie Hof Den Bosch:

Onder al deze omstandigheden heeft de onderneming het risico in het leven geroepen dat een ongeval als het onderhavige kon plaatsvinden. De onderneming is als werkgever tekortgeschoten in haar zorgplicht.

- Vgl: Uitspraken Rb. Zwolle-Lelystad en Den Bosch (strafzaken)

Uitspraak Hof Den Bosch de standaard voor de toekomst voor een gezonde organisatie en bedrijfscultuur?

De informatie in deze presentatie bevat geen concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

Aansprakelijkheid werkgever ^{v.o.d.}Diepen _{van der}Kroef _{advocaten}

* of; niet beiden

De informatie in deze presentatie bevat geen concreet juridisch advies; steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen. Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

Nuttige links

van Diepen
van der Kroef
advocaten

<http://voorkomongevallen.zelfinspectie.nl/>

<http://www.arbeidsinspectie.nl/actueel/campagnes/zelfinspectievorkomongevallen.aspx>

http://www.arbeidsinspectie.nl/Images/FlyerZelfinspectievoorkomongevallen_tcm290-310295.pdf

<http://www.arbeidsinspectie.nl/actueel/videos/zowerkveiligmetdeconventionelemetaaldraibank.aspx>

De informatie in deze presentatie bevat géén concreet juridisch advies, steeds eerst (juridisch) deskundige raadplegen.
Alleen voor algemene informatieve doeleinden.

Bedankt voor uw belangstelling

van Diepen
van der Kroef
advocaten

www.vandiepen.com

Contactgegevens

van Diepen
van der Kroef
advocaten

www.vandiepen.com

Mr. M.R.F. Gerrits

Dijsselhofplantsoen 16-18 - 1077 BL Amsterdam
Postbus 76729 - 1070 KA Amsterdam

Tel +31 (0)20 574 74 74
Fax +31 (0)20 574 74 75
mrf.gerrits@vandiepen.com